

Tajemnice Pałacu Saskiego

WIEDZA W PIGUŁCE

W 1709 August II Mocny, król polski w latach 1697–1706 oraz 1709–1733, wybrał pałac Jana Andrzeja Morsztyna na swoją siedzibę. Zamierzał radykalnie rozbudować pałac i uczynić go częścią wielkiego barokowego założenia na wzór podparyskiego Wersalu. Pałac znajdował się nieopodal Krakowskiego Przedmieścia. Był otoczony płataniną nieuregulowanych dróg oraz chaotyczną zabudową, na którą składały się głównie liczne pałacyki i dwory szlacheckie. Wiele lat zajął królowi wykup okolicznych posesji i wyburzenie ich zabudowy. Równie długo trwało projektowanie założenia. Realizację projektu prowadzono etapami przez 35 lat, pod koniec już za rządów Augusta III.

Do 1724 r. przebudowano Morsztynowski pałac, zwany od tego czasu Pałacem Saskim. Stał się siedzibą dworu królewskiego. Po obu stronach korpusu głównego wystawiono nowe skrzydła domykające wewnętrzne dziedzińce. Dwa kolejne skrzydła stanęły prostopadłe do gmachu, ujmując dziedzińce przedni, początkowo skromny, po 1740 r. znacznie powiększony i uregulowany – to obecny pl. Piłsudskiego.

Na tyłach pałacu urządzono największy w ówczesnej Warszawie ogród, znany dziś jako Ogród Saski, który uzyskał kształt pięciobocznego latawca. Rytm i intensywność życia rezydencji i całego miasta wyznaczane były obecnością dworu królewskiego. August III przez blisko trzydzieści lat swego panowania przyjeżdżał do Warszawy dziesięć razy i spędził w niej łącznie dwanaście lat. Ogród Saski służył przede wszystkim dworskiej rozrywce i w sezonie letnim był wypełniony użytkownikami przez cały dzień. W 1727 r. ogród udośćpniono publiczności (z wyjątkiem małego fragmentu zarezerwowanego dla pary królewskiej), co jednak oznaczało jego dostępność tylko dla wyższych sfer warszawskiego społeczeństwa. Kolejny monarcha, Stanisław August (koronowany w 1764 r.), nie przejawiał zainteresowania Pałacem Saskim. Miejsce to przestało pełnić funkcję reprezentacyjną i opuszczone przez dwór zaczęło popadać w zaniechanie.

W Pałacu Saskim w ostatniej ćwierci XVIII w. mieściły się saskie placówki dyplomatyczne, kantory handlowe i lokale mieszkalne, zaś w czasach okupacji pruskiej (1795–1806) i następnie aż do roku 1816 – także słynne Liceum Warszawskie.

Zrujnowany Pałac Saski został w 1836 r. wystawiony przez władze na licytację i w następnym roku kupiony przez rosyjskiego kupca Jana Skwarcowa. Nabywca wyburzył saską rezydencję, zastępując ją do 1842 r. późnoklasycystyczną, pałacową kamienicą o charakterystycznej kolumnadzie pośrodku. W dwudziestolecie międzywojennym gmach był siedzibą Sztabu Głównego, w tym Oddziału II (kontrwywiad), w którym rozpracowano niemiecką maszynę szyfrującą – legendarną Enigmę. Pod kolumnadą urządzono Grób Nieznanego Żołnierza. Relikty tej kolumnady (po wysadzeniu budowli w powietrze przez Niemców w 1944 r.) ostaniamy symboliczny grób-pomnik po dziś dzień.

POMYŚL NA LEKCJĘ

Uczestnicy i uczestniczki poznają historię Pałacu Saskiego. Następnie grupy będą tworzyć teksty o tym, co działo się w tym miejscu w kolejnych okresach historycznych. Każda grupa ma napisać inny tekst nie tylko pod względem materiału historycznego, ale też odmienny gatunkowo, a później nagrać czytany tekst na dyktafon np. w aparacie telefonicznym. Lekcja kończy się odsłuchaniem wszystkich nagrań.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że przekazywane informacje różnią się w zależności od intencji nadawcy;
- umieją stworzyć różne komunikaty w zależności od nadawcy;
- znają wybrane normy językowe adekwatne do różnych sytuacji komunikacyjnych;
- umieją użyć prostych form językowych właściwych dla konkretnej sytuacji komunikacyjnej, w której uczestniczą;
- umieją nagrywać i odtwarzać dźwięk za pomocą aplikacji dostępnej na telefonie komórkowym/dyktafonie;
- poznają historię Pałacu Saskiego;
- lokalizują miejsce na mapie Warszawy;
- mają świadomość, dlaczego jest to ważne miejsce dla historii Polski.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min

Forma: miniwykład osoby prowadzącej

Pomoce: **zdjęcia Grobu Nieznanego Żołnierza**, komputer z dostępem do internetu, rzutnik, ekran

Pokaż uczestnikom i uczestniczkom **zdjęcia Grobu Nieznanego Żołnierza** i zapytaj, czy znają jego historię. Następnie krótko opowiedz o historii Pałacu Saskiego, wykorzystaj informacje z „Wiedzy w pigułce” i [stronę internetową Parku Miniatur Województwa Mazowieckiego](#).

2.

Czas: 25 min

Forma: praca w grupach

Pomoce: **karta pracy "Pałac Saski"**, telefony komórkowe, dyktafony

Podziel klasę na grupy. Każda otrzymuje **kartę pracy "Pałac Saski"**. Każda grupa powinna napisać tekst, a następnie go nagrać za pomocą aplikacji dostępnej na telefonie komórkowym lub dyktafonie. Wskaż uczestnikom i uczestniczkom stronę wykorzystaną w pierwszej części lekcji, ponieważ znajdą tam informacje dodatkowe, których być może nie zapamiętali.

3.

Czas: 10 min

Forma: prezentacja

Prezentacja pracy grupowej – grupy odtwarzają swoje nagrania. Zwróć uwagę na cel i intencje wypowiedzi, gatunek, intonację, a także pomysłowość. Najlepsze prace możesz nagrodzić oceną dla wszystkich członków/członek grupy.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, gdzie znajdował się Pałac Saski?
- znają historię tego miejsca w Warszawie?
- potrafią przygotować wypowiedź, posługując się różnymi gatunkami/formami?
- potrafią nagrać tekst na dyktafon?

Opcje dodatkowe

Jeżeli masz więcej czasu, możesz nagrać swój tekst, np. opowiadający, jakie uroczystości i święta państwowe związane są z tym miejscem. Następnie odtwórz swoje nagranie dzieciom i zapisz ważne daty na tablicy.

MATERIAŁY

- Zdjęcia Grobu Nieznanego Żołnierza
- karta pracy "Pałac Saski"

ZADANIE DLA UCZNIA

Znajdź w internecie (lub wykonaj samodzielnie) zdjęcie Grobu Nieznanego Żołnierza, wklej je do zeszytu, podpisz i napisz, jakie ulice okalają to miejsce pamięci.

Zadanie 1.

Uzupełnij luki:

- wieku
- August II Mocny
- wyższych sfer
- ogród
- Wersalu
- publiczności
- Liceum Warszawskie
- placówki dyplomatyczne

Król _____ [rozwiązanie: August II Mocny] postanowił rozbudować pałac Morsztyna na wzór francuskiego _____ [rozwiązanie: Wersalu] Od 17 _____ [rozwiązanie: wieku] pałac Morsztyna nazywany był Pałacem Saskim. Na tyłach pałacu powstał największy w ówczesnej Warszawie _____ [rozwiązanie: ogród]. W 1727 r. ogród udostępniono _____ [rozwiązanie: publiczności] (z wyjątkiem małego fragmentu zarezerwowanego dla pary królewskiej), co jednak oznaczało jego dostępność tylko dla _____ [rozwiązanie: wyższych sfer]. Z biegiem lat Pałac Saski popadał w ruinę i zapomnienie. W Pałacu Saskim w ostatniej ćwierci XVIII w. mieściły się _____ [rozwiązanie: placówki dyplomatyczne], kantory handlowe i lokale mieszkalne, zaś w czasach okupacji pruskiej (1795-1806) i następnie aż do roku 1816 także słynne _____ [rozwiązanie: Liceum Warszawskie]. Pałac Saski został w 1836 r. wystawiony przez władze na licytację i w następnym roku kupiony przez rosyjskiego kupca. Wyburzył on saską rezydencję, zastępując ją do 1842 r.

CZYTELNIA

- Charazińska Elżbieta, **Ogród Saski**, PWN, Warszawa 1979
- Huebner-Wojciechowska Joanna, **Grób Nieznanego Żołnierza**, PWN, Warszawa 1991

Tekst: Jarosław Zieliński, scenariusz: Małgorzata Bazan, konsultacja merytoryczna: Jarosław Zieliński. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez [Fundację Nowoczesna Polska](#).

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/tajemnice-palacu-saskiego/>.

Publikację finansuje m.st. Warszawa

Podstawa programowa:

2012/II/POLSKI/T3

2012/II/POLSKI/T4

2012/II/POLSKI/t19

2012/II/POLSKI/t20